

Sygn. akt I C 197/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Płocku I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Bilkiewicz

Protokolant: st. sekr. sąd. Izabela Dymkowska

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2018 r. na rozprawie

sprawy z powództwa I. Ł., Ł. Ł.

przeciwko R. P.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

1. pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 27 listopada 2006 r. sygn. I Nc 1475/06, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko powodom I. Ł. i Ł. Ł. postanowieniem Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie sygn. I Co 2702/11, co do odsetek przewyższających odsetki maksymalne od dnia 20 lutego 2006 r. do dnia zapłaty;
2. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
3. nakazuje pobrać od pozwanego R. P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 8.116 zł (osiem tysięcy sto szesnaście złotych) tytułem kosztów sądowych;
4. w pozostałym zakresie koszty proces pomiędzy stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt I C 197/18

UZASADNIENIE

Powodowie I. Ł. i Ł. Ł. - w dniu 11 grudnia 2017 r. wnieśli pozew przeciwko R. P. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 27 listopada 2006 r. w sprawie. sygn. I Nc 1475/06 zaopatrzonego przeciwko powodom w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 9 grudnia 2011 r. Sądu Rejonowego w Ciechanowie w sprawie sygn. I Co 2702/11:

- w części dotyczącej odsetek zasądzonych ponad odsetki maksymalne;
- oraz do wysokości wartości stanu czynnego spadku (pozew k. 2-13).

Pozwany R. P. - w odpowiedzi na pozew - wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że nabył przedmiotową wierzytelność przed dniem kiedy weszła w życie nowela kodeksu cywilnego wprowadzająca odsetki maksymalne. Nawet jeśli tytuł wykonawczy, który zaakceptował niezgodną z zasadami współżycia społecznego wysokość odsetek umownych, to powodowie mieli możliwości prawne jego wzruszenia. Nie uczynili tego w postępowaniu rozpoznawczym, a w postępowaniu egzekucyjnym nie ma ku temu podstawy (odpowiedź na pozew k. 81-82).

Do końca procesu strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Umową z dnia 28 sierpnia 2013 r. małżeństwo M. M. i A. D. pożyczili M. Ł. kwotę 25.000 zł wraz z oprocentowaniem 10% w skali miesiąca. Tego dnia M. Ł. pokwitował też odbiór pożyczki w kwocie 5.000 zł oprocentowanej 6% w skali miesiąca. W dniu 30 stycznia 2004 r. pożyczył też kwotę 10.000 zł oprocentowaną w wysokości 10% sumy głównej, do dnia zawrotu.

W dniu 27 listopada 2006 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie sygn. I Nc 1475/06 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym zasądził na rzecz A. E. i M. M. małżonków D. od M. Ł. kwotę 41.000 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 10% w skali miesiąca od kwoty 25.000 zł od dnia 29 sierpnia 2003 r. do dnia zapłaty, odsetkami umownymi w wysokości 6% w skali miesiąca od kwoty 5.000 zł od dnia 21 października 2003 r. do dnia zapłaty, odsetkami ustawowymi od kwoty 11.000 zł od dnia 29 lutego 2004 r. do dnia zapłaty.

Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2007 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie sygn. I Co 155/07 nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 27 listopada 2006 r. w sprawie sygn. I Nc 1475/06 przeciwko małżonce dłużnika I. Ł. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową.

W dniu 10 września 2007 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie dokonał wpisu hipoteki przymusowej w Dziale IV księgi wieczystej Kw nr (...), w kwocie 41.000 zł na rzecz A. E. i M. M. małżeństwa D., celem zabezpieczenia spłaty powyższych zobowiązań.

Wierzyciele A. E. i M. M. małż. D. zbyli przysługującą im wierzytelność powodowi R. P., umową z dnia 11 września 2010 r.

W dniu 18 września 2010 r. zmarł M. Ł.. Pozostawił żonę I. Ł. i pełnoletniego syna Ł. Ł..

Spadek po M. Ł. nabyli na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza żona I. Ł. oraz syn Ł. Ł. po 1/2 części każde z nich; co zostało stwierdzone postanowieniem Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 17 sierpnia 2011 r. w sprawie sygn. I Ns 182/11.

Postanowieniem z dnia 12 listopada 2010 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie sygn. I Co 2907/10 nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 27 listopada 2006 r. w sprawie sygn. I Nc 1475/06 na rzecz R. P..

Postanowieniem z dnia 9 grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie sygn. I Co 2702/11 nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 27 listopada 2006 r. w sprawie sygn. I Nc 1475/06 przeciwko spadkobiercom dłużnika M. I. B. Ł. i Ł. Ł..

W dniu 5 lipca 2013 r. R. Ł. uzyskał wpis na swoją rzecz hipoteki przymusowej zwykłej w Kw nr (...) na kwotę 41.000 zł na swoją rzecz z tytułu należności wynikających z powyższego nakazu zapłaty. W dniach 18 i 23 kwietnia 2014 r. powodowie otrzymali zawiadomienie od komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ciechanowie o wszczęciu egzekucji z tej nieruchomości. Powódka I. Ł. jest współwłaścicielką w 3/4 tej nieruchomości, zaś powód Ł. Ł. w 1/4 części. To postępowanie egzekucyjne sygn. Km 448/14 toczy się obecnie z udziałem wierzyciela – R. P.. W stosunku do powodów toczą się inne postępowania egzekucyjne.

Powodowie nie wnosili środków odwoławczych od powyższych orzeczeń. M. Ł. wniósł zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 22 stycznia 2007 r. o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 27 listopada 2006 r. w sprawie sygn. I Nc 1475/06. Zażalenie zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 23 listopada 2007 r. w sprawie sygn. I Cz 715/07.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony. Zeznania pozwanego i powódki, w kwestiach wykraczających poza ustalony stan faktyczny, nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo opozycyjne powodów zasługiwało na uwzględnienie w części.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne.

W orzecznictwie podkreślono, w analogicznym stanie faktycznym, że **zmiana stanu prawnego jest zdarzeniem, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy spowodowała, że zobowiązanie stwierdzone tytułem wykonawczym w części lub całości wygasło albo nie może być egzekwowane** (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2018 r. III CZP 107/17, LEX nr 2467066). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tej uchwały wskazał, że skoro powodowie jako zdarzenie mające uzasadniać powództwo opozycyjne wskazali zmianę normatywną wynikającą z ustawy z 2005 r., polegającą na tym, że ustawodawca z dnia 20 lutego 2006 r. **ustanowił odsetki maksymalne w określonej wysokości (art. 359 § 2¹ k.c.) i postanowił, że przekroczenie ich progu w czynności prawnej sprawia, że należą się odsetki maksymalne (art. 359 § 22 k.c.)**, to odpowiedź na pytanie o dopuszczalność kwalifikowania tej zmiany normatywnej w odniesieniu **do powstałych przed dniem 20 lutego 2006 r. tytułów wykonawczych w postaci prawomocnych orzeczeń sądowych zasądzających odsetki w wysokości wyższej od wprowadzonych odsetek maksymalnych w kategoriach zdarzenia, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., zależy od tego, czy przedmiotowa zmiana normatywna miała wpływ na zobowiązania do zapłaty odsetek stwierdzone takimi tytułami. Obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie wynika z niewykonania zobowiązania pieniężnego w terminie, w związku z czym punktem odniesienia winien być art. XLIX § 3 p.w.k.c. Uznając każdy kolejny dzień niewykonania zobowiązania pieniężnego za odrębne zdarzenia oznaczające poszczególne wypadki niewykonania zobowiązania, wywieść należy z art. XLIX § 3 p.w.k.c. regułę, że prawem właściwym dla odsetek za opóźnienie powinno być prawo obowiązujące w dniu, za który należą się odsetki**. W wypadku odsetek za opóźnienie **każdy kolejny dzień opóźnienia jest okresem, za który należą się odsetki** (por. w związku z tym art. 56 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 1830). W rezultacie **w stosunkach prawnych, które powstały przed dniem 20 lutego 2006 r., od tego dnia należały się odsetki nie wyższe niż odsetki maksymalne, wprowadzone ustawą z 2005 r., choćby strony zastrzegły odsetki wyższe**. W kontekście powództwa opozycyjnego przedstawione uwagi prowadzą do wniosku, że **wejście w życie ustawy z 2005 r. spowodowało, iż zobowiązania zapłaty odsetek za opóźnienie, które stwierdzone były wcześniej tytułami wykonawczymi, w zakresie, w którym odsetki te przekraczały wysokość wprowadzonych ustawą z 2005 r. odsetek maksymalnych (art. 359 § 21 k.c.), wygasły i od tego dnia należały się tylko odsetki maksymalne (art. 359 § 2² k.c.)**. W związku z **tym wejście w życie ustawy z 2005 r. w tym zakresie stanowiło zdarzenie, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., mogące uzasadniać powództwo opozycyjne**.

W niniejszej sprawie Sąd przychyła się do tego stanowiska. Dlatego powództwo opozycyjnej należało uwzględnić, w części. Mianowicie, **pozbawiając wykonalności tytuł wykonawczy, co do odsetek przewyższających maksymalne, naliczanych od dnia 20 lutego 2006 r. do dnia zapłaty**.

W pozostałym zakresie powództwo opozycyjne należało **oddalić**.

Brak jest podstaw do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, co do określonych w tytule wykonawczym odsetek naliczanych do dnia 19 lutego 2006 r. W tym zakresie powodowie nie wykazali żadnej z przesłanek ustawowych określonych w art. 840 k.p.c. Ciężar dowodu spoczywał na nich, zgodnie z art. 6 k.c.

W zakresie drugiej ze wskazanych przez powodów podstaw powództwa opozycyjnego należy wskazać, że zgodnie z art. 1031 § 2 k.c. w razie przyjęcia spadku z **dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku**. Powyższe ograniczenie odpowiedzialności odpada, jeżeli spadkobierca podstępnie pominął w wykazie inwentarza lub podstępnie nie podał do spisu inwentarza przedmiotów należących do spadku lub przedmiotów zapisów windykacyjnych albo podstępnie uwzględnił w wykazie inwentarza lub podstępnie podał do spisu inwentarza nieistniejące długi.

Na mocy **art. 792 k.p.c.** jeżeli następca ponosi odpowiedzialność tylko z określonych przedmiotów albo do wysokości ich wartości, **należy w klauzuli wykonalności zastrzec mu prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczoną odpowiedzialność**, o ile prawo to nie jest zastrzeżone już w tytule egzekucyjnym.

Powodowie, korzystając z powyższego unormowania mieli możliwość zaskarżyć nadaną przeciwko nim, jako spadkobiercom, klauzulę wykonalności w drodze zażalenia. Podkreśla się bowiem, że złożone przez spadkobiercę oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza wywołuje skutek prawny w postaci faktycznego ograniczenia jego odpowiedzialności za długi spadkowe spadkodawcy, **ale w stosunku do tych wierzycieli, wobec których spadkobierca skutecznie procesowo powołał się na to ograniczenie na etapie postępowania rozpoznawczego lub klauzulowego (art. 319 k.p.c. i art. 792 k.p.c.)** (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 04.07.2013 r. sygn. I ACa 219/13, LEX nr 1349958).

W orzecznictwie przeważa pogląd, zgodnie z którym **jeżeli dłużnik nie uzyskał zastrzeżenia w trybie, bądź art. 319 k.p.c., bądź art. 792 k.p.c., to na drodze powództwa opozycyjnego nie może uzyskać zmiany brzmienia tytułu wykonawczego wydanego przeciwko dłużnikowi** (tak Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie sygn. I ACa 337/12, LEX nr 1322045).

Podzielając tą linię orzecznictwa Sąd **oddalił powództwo** w pozostałym zakresie; na mocy art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c.

Nadto, należy podkreślić, że powodowie nie przedstawili dowodów na okoliczność ustalenia wartości stanu czynnego spadku po M. Ł..

Jednocześnie odpowiedzialność powódki I. Ł. wynika nie tylko ze spadkobrania. Wobec powódki początkowo nadano klauzulę wykonalności – jako małżonce dłużnika, ograniczając jej odpowiedzialność do wartości majątku objętego wspólnością majątkową. Majątek, do którego skierowana jest egzekucja, nie stanowił wyłącznej własności M. Ł. (nieruchomość). Tylko do tej części majątku mogłoby mieć zastosowanie ograniczenie odpowiedzialności spadkobierców nabywających spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Dlatego nie ma podstaw do ustalenia, że tytułu wykonawczy dotyczy należności wykraczających poza wartość stanu czynnego spadku. Powodowie nie przedstawili spisu inwentarza po M. Ł., a jeśli nie został on sporządzony, to nie wnosili o jego dokonanie przez Sąd.

W orzecznictwie podkreśla się też, że **ograniczenie odpowiedzialności za długi spadkowe jest wyłączone, w stosunku do wierzyciela, którego wierzytelność jest zabezpieczona hipoteką**(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21.01.2016 r. sygn.. III CZP 96/15, LEX nr 2007799).

Pozwany posiada natomiast zabezpieczenie na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności powodów w postaci opisanej hipoteki umownej zwykłej.

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w sentencji na mocy powołanych przepisów.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z którym razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu

Roszczenia powodów zostały uwzględnione, częściowo, co do jednej z powołanych podstaw. Dlatego Sąd wzajemnie zniósł pomiędzy stronami koszty procesu. Jednocześnie, na mocy art. 98 k.p.c. nakazując pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa, połowę opłaty od pozwu, od uiszczenia której zostali zwolnieni powodowie, tj. 8.1160 zł (5% x 324629 zł).